

Bruselj, 10. februar 2021
REV1 – nadomešča obvestilo z dne
18. januarja 2021

OBVESTILO DELEŽNIKOM

IZSTOP ZDRUŽENEGA KRALJESTVA IN PRAVILA EU NA PODROČJU DRŽAVNE POMOČI

Združeno kraljestvo je 1. februarja 2020 izstopilo iz Evropske unije in je postalo „tretja država“¹. Sporazum o izstopu² je določil prehodno obdobje, ki se je končalo 31. decembra 2020. Sporazum o izstopu je v nekaterih primerih določil tudi določbe o ločitvi ob koncu prehodnega obdobja.

Vse zainteresirane strani je treba opozoriti na pravni položaj od konca prehodnega obdobja (del A spodaj). To obvestilo pojasnjuje tudi pravila, ki se bodo po koncu prehodnega obdobja uporabljala na Severnem Irskem (del B spodaj).

A. PRAVNI POLOŽAJ OD KONCA PREHODNEGA OBDOBJA

1. POSTOPKI V ZVEZI Z DRŽAVNIMI POMOČMI

Od konca prehodnega obdobja se nadzor državne pomoči EU ne bo več uporabljal za nobeno državno pomoč, ki jo od navedenega datuma dodeli Združeno kraljestvo, razen če vpliva na trgovino med Severno Irsko in Evropsko unijo, za katero velja Protokol o Irski/Severni Irski³. Evropska komisija zato ne bo več pristojna za preiskovanje morebitnih ukrepov državne pomoči, ki jih bo Združeno kraljestvo dodelilo po navedenem datumu, in za sprejemanje odločitev o njih. Zato deležniki pri Evropski komisiji ne bodo mogli vložiti uradnih pritožb v zvezi s takimi ukrepi.

V zvezi z državno pomočjo, ki jo je Združeno kraljestvo dodelilo pred koncem prehodnega obdobja, se bodo uporabljala naslednja pravila:

¹ Tretja država je država, ki ni članica EU.

² Sporazum o izstopu Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irsko iz Evropske unije in Evropske skupnosti za atomsko energijo (UL L 29, 31.1.2020, str. 7; v nadaljnjem besedilu: Sporazum o izstopu).

³ Za več podrobnosti o določbah o državni pomoči iz Protokola o Irski/Severni Irski glej del B tega obvestila.

V skladu s členom 92(1) Sporazuma o izstopu bo Evropska komisija še naprej pristojna za vodenje vseh postopkov v teku⁴ v zvezi z državno pomočjo, ki jo je dodelilo Združeno kraljestvo.

V skladu s členom 93(1) Sporazuma o izstopu bo Evropska komisija še naprej pristojna tudi za začetek novih upravnih postopkov v zvezi z državno pomočjo, ki jo je Združeno kraljestvo dodelilo pred koncem prehodnega obdobja, če se taki postopki začnejo v štirih letih po koncu prehodnega obdobja.

V skladu s členom 95(1) Sporazuma o izstopu so odločitve Evropske komisije v teh primerih za Združeno kraljestvo zavezujoče in izvršljive.

Poleg tega Evropska komisija ohranja pravico, da pri Sodišču Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: Sodišče) vložijo tožbo zaradi nespoštovanja takih odločitev, in sicer za obdobje štirih let po koncu prehodnega obdobja oziroma po datumu zadevne odločitve, kar je pozneje⁵. Sodbe Sodišča v teh zadevah so za Združeno kraljestvo še naprej zavezujoče in izvršljive.

Zato lahko deležniki še naprej Evropsko komisijo z uradnimi pritožbami ali drugače obveščajo o morebitni nezakoniti državni pomoči, ki jo je Združeno kraljestvo dodelilo pred koncem prehodnega obdobja. To vključuje primere, v katerih se taka pomoč tako ali drugače izplača šele pozneje, če je bila zakonska pravica do prejema pomoči upravičencu dodeljena pred koncem prehodnega obdobja.

2. MATERIALNE DOLOČBE O DRŽAVNI POMOČI

Izjemoma se nekatera merila združljivosti iz smernic Evropske komisije o državni pomoči nanašajo na sodelovanje med državami članicami EU in/ali na določeno razsežnost EU ali EGP⁶. Po koncu prehodnega obdobja Združeno kraljestvo ne bo več vključeno v ta merila, države članice pa bodo morale to ustrezno upoštevati pri vsaki novi pomoči, dodeljeni na podlagi zadevnih določb.

Kar zadeva učinek na podjetja, ki so upravičena na podlagi obstoječih shem pomoči, je ta na nekatere deležnike v pomorskem sektorju takojšen. Po koncu prehodnega obdobja se za plovila, registrirana v Združenem kraljestvu, ne bo več štel, da plujejo „pod zastavo EGP“. To ima lahko za prevoznike naslednje posledice:

Prevozniki lahko prenehajo biti upravičeni v okviru nacionalnih shem davka na tonažo, v skladu s katerimi morajo povečati ali vsaj ohraniti določen delež svoje

⁴ Izraz „postopki v teku“ se nanaša na postopke, ki jim je bila dodeljena interna številka zadeve pred koncem prehodnega obdobja (glej člen 92(3)(a) Sporazuma o izstopu).

⁵ Glej člena 87(1) oziroma (2) Sporazuma o izstopu.

⁶ Nekateri instrumenti na primer predvidevajo povečano intenzivnost pomoči v primeru čezmejnega sodelovanja med državami članicami EU in/ali s pogodbenicami EGP.

flote pod zastavo EGP in/ali izpolnjevati minimalne zahteve za zastavo EGP, tudi za to, da bi bile upravičene družbe za upravljanje ladij (kjer je primerno)⁷.

Prevozniki lahko prenehajo biti upravičeni v okviru nacionalnih shem, ki določajo (delno) oprostitev neplačnih stroškov dela za zaposlovanje pomorščakov na plovilih, registriranih v državi članici. Po koncu prehodnega obdobja pomorščaki na plovilih, registriranih v Združenem kraljestvu, ne bodo več upravičeni v okviru takih shem. Poleg tega v nekaterih primerih (npr. pomorščaki, ki delajo na plovilih, ki opravljajo redne potniške storitve med pristanišči Unije) ne bodo več upravičeni državljani Združenega kraljestva, ki so zaposleni kot pomorščaki na plovilih, registriranih v državi članici⁸.

Zato se deležnikom v pomorskem sektorju priporoča, da preverijo svoj položaj z vidika teh sprememb.

B. VELJAVNA PRAVILA ZA POMOČ, KI VPLIVA NA TRGOVINO MED SEVERNO IRSKO IN EVROPSKO UNIJO

Od konca prehodnega obdobja se uporablja Protokol o Irski/Severni Irski.⁹ V Protokol o Irski/Severni Irski mora redno privoliti zakonodajna skupščina Severne Irske, pri čemer začetno obdobje uporabe zajema štiri leta po koncu prehodnega obdobja.¹⁰

Na podlagi Protokola o Irski/Severni Irski se nekatere določbe prava EU uporabljajo tudi za Združeno kraljestvo in v njem v zvezi s Severno Irsko.

Člen 10 Protokola o Irski/Severni Irski določa, da se „[z]a Združeno kraljestvo [...] v zvezi z ukrepi, ki vplivajo na trgovino med Severno Irsko in Unijo, za katero ta protokol velja, uporabljajo določbe prava Unije, navedene v Prilogi 5 k temu protokolu, vključno kar zadeva ukrepe za podporo proizvodnji kmetijskih proizvodov in trgovini z njimi na Severnem Irskem“¹¹.

To pomeni, da se bodo pravila EU o državni pomoči še naprej uporabljala za države članice EU in za Združeno kraljestvo v zvezi s pomočjo, ki vpliva na trgovino med Severno Irsko in Evropsko unijo, za katero velja Protokol o Irski/Severni Irski. Glede tega Protokol določa, da se ta pravila uporabljajo za trgovino z blagom in veleprodajni

⁷ Glej oddelek 3.1 Sporočila Komisije C(2004) 43 – Smernice Skupnosti o državni pomoči za pomorski promet UL C 13, 17.1.2004, str. 3 (v nadaljnjem besedilu: smernice o pomorskem prometu).

⁸ Glej oddelek 3.2 smernic o pomorskem prometu.

⁹ Člen 185 Sporazuma o izstopu.

¹⁰ Člen 18 Protokola o Irski/Severni Irski.

¹¹ Člen 10 Protokola o Irski/Severni Irski.

trg z električno energijo¹². Za tako pomoč bodo še naprej pristojni Evropska komisija, Sodišče Evropske unije in Splošno sodišče (v nadaljnjem besedilu: sodišči Unije)¹³.

V tem oddelku bo najprej obravnavano področje uporabe člena 10 Protokola o Irski/Severni Irski in pojasnjen pojem vpliva na trgovino na podlagi načel, ki so jih razvila sodišča Unije. V oddelku 2 tega dela obvestila bodo nekatera pojasnila v zvezi s členom 5(6) Protokola o Irski/Severni Irski. Pojasnila v tem dokumentu niso mišljena kot izčrpna. Njihov namen je zlasti zagotoviti smernice o uporabi pojma vpliva na trgovino med Severno Irsko in Unijo za sodišča ter organe držav članic EU in Združenega kraljestva, ki dodeljujejo pomoč.

1. ČLEN 10 PROTOKOLA O IRSKI/SEVERNI IRSKI

Uporaba člena 10 Protokola o Irski/Severni Irski je omejena na ukrepe, ki vplivajo na trgovino med Severno Irsko in Unijo, za katero velja Protokol o Irski/Severni Irski, torej na trgovino z blagom in enotni trg z električno energijo¹⁴.

Vendar to ne pomeni, da bi bilo treba upoštevati le ukrepe državne pomoči, ki se nanašajo na proizvodnjo blaga in/ali blagovno menjavo (vključno s kmetijskimi in ribiškimi proizvodi, glej spodaj) ali pa so povezani z enotnim trgom z električno energijo. Vsaka javna podpora kateri koli gospodarski dejavnosti lahko namreč spada na področje uporabe člena 10 Protokola o Irski/Severni Irski, če je mogoče ugotoviti, da bi lahko vplivala na zadevno trgovino med Severno Irsko in Unijo. Na področje uporabe člena 10 Protokola o Irski/Severni Irski bi lahko na primer spadala javna podpora ponudniku storitev – ne glede na njegovo lokacijo – katerega stranke se ukvarjajo s trgovino, za katero se uporablja protokol o Irski/Severni Irski.

Poleg tega člen 10 Protokola o Irski/Severni Irski določa, da se za vse ukrepe, ki podpirajo proizvodnjo kmetijskih in ribiških proizvodov na Severnem Irskem ter trgovino z njimi, uporabljajo pravila Unije o državni pomoči iz Priloge 5 k Protokolu o Irski/Severni Irski, če ti ukrepi vplivajo na zadevno trgovino med Severno Irsko in Unijo. Hkrati člen 10(2) Protokola o Irski/Severni Irski določa izjemo od uporabe prava Unije do določene najvišje skupne letne ravni podpore, če je določen minimalni odstotek te izvzete podpore skladen z določbami Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu. Navedeno najvišjo raven in minimalni odstotek je določil Skupni odbor (Evropska unija in Združeno kraljestvo) s Sklepom št. 05/2020 z dne 17. decembra 2020¹⁵. Vsi ukrepi, sprejeti za podporo proizvodnji kmetijskih in ribiških proizvodov ter trgovini z njimi na Severnem Irskem, ki ne spadajo na

¹² Členi 5 do 9 Protokola o Irski/Severni Irski.

¹³ Glej člen 12(4) Protokola o Irski/Severni Irski.

¹⁴ Glej člene 5 do 9 Protokola o Irski/Severni Irski.

¹⁵ Sklep št. 5/2020 skupnega odbora, ustanovljenega s Sporazumom o izstopu Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irsko iz Evropske unije in Evropske skupnosti za atomsko energijo z dne 17. decembra 2020 o določitvi začetne najvišje izvzete skupne letne ravni podpore in začetnega minimalnega odstotka iz člena 10(2) Protokola o Irski/Severni Irski k Sporazumu o izstopu Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irsko iz Evropske unije in Evropske skupnosti za atomsko energijo (UL L 443, 30.12.2020, str. 13).

področje uporabe izjeme in vplivajo na zadevno trgovino med Severno Irsko in Unijo, spadajo na področje uporabe člena 10(1) Protokola o Irski/Severni Irski.

Za namene uporabe člena 10 Protokola o Irski/Severni Irski je treba pojem „vpliv na trgovino“ v navedeni določbi razlagati ob upoštevanju istega pojma iz člena 107(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije.

EU je 17. decembra 2020 v skupnem odboru, ustanovljenem v skladu s členom 164 Sporazuma o izstopu, podala naslednjo enostransko izjavo: „Evropska komisija bo pri uporabi člena 107 PDEU v primerih iz člena 10(1) protokola ustrezno upoštevala ključni pomen Severne Irske za notranji trg Združenega kraljestva. Evropska unija poudarja, da vpliv na trgovino med Severno Irsko in Unijo, za katero se uporablja ta protokol, v nobenem primeru ne more biti zgolj hipotetičen, domneven ali brez dejanske in neposredne povezave s Severno Irsko. Zakaj bi ukrep lahko vplival na trgovino med Severno Irsko in Unijo, je treba ugotoviti na podlagi dejanskih in predvidljivih učinkov ukrepa.“¹⁶

Ta izjava pojasnjuje področje uporabe člena 10(1) Protokola o Irski/Severni Irski. Vendar pa ne posega v razlago pojma „vpliv na trgovino“ s strani sodišč Unije, ki bo pojasnjena v nadaljevanju.

V zvezi s tem je treba opozoriti, da stavek „[...] ne more biti zgolj hipotetičen, domneven ali brez dejanske in neposredne povezave s Severno Irsko“ in razlaga, da je treba to ugotoviti „na podlagi dejanskih in predvidljivih učinkov ukrepa“ opredeljujeta prej navedeno besedilo „vpliv na trgovino med Severno Irsko in Unijo, za katero se uporablja ta protokol“. Ta opredelitev je popolnoma v skladu s sodno prakso sodišč Unije (glej spodaj), da vpliv na trgovino ne more biti zgolj hipotetičen ali domneven, temveč ga je treba dokazati in se mora nanašati na zadevno trgovino, torej v primeru člena 10(1) Protokola o Irski/Severni Irski na trgovino med Severno Irsko in Unijo.

Izjava zato pojasnjuje pojem „vpliv na trgovino“, kot ga razlagata sodišči Unije, vendar ga ne spreminja.

1.1. Pojem državne pomoči

V skladu z Obvestilom Evropske komisije o pojmu državne pomoči po členu 107(1) Pogodbe¹⁷ za to, da bi bil dosežen prag „vpliva na trgovino“, „ni treba ugotavljati, ali pomoč dejansko vpliva na trgovino [...], ampak samo, ali bi pomoč lahko vplivala na navedeno trgovino. Sodišči Unije sta zlasti odločila, „kadar pomoč države članice okrepi položaj enega podjetja v razmerju do drugih konkurenčnih podjetij v [taki] trgovini [...], se šteje, da pomoč vpliva na ta zadnja podjetja“.¹⁸

¹⁶ https://ec.europa.eu/info/publications/unilateral-declarations-eu-and-uk-application-unions-state-aid-rules-under-article-10-ie-ni-protocol_sl.

¹⁷ Obvestilo Komisije o pojmu državne pomoči po členu 107(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije (UL C 262, 19.7.2016, str. 1, v nadaljnjem besedilu: obvestilo o pojmu državne pomoči).

¹⁸ Obvestilo o pojmu državne pomoči, odstavek 190 (opombe niso povzete).

Sodna praksa tako ustvarja domnevo, da vpliv na trgovino obstaja takoj, ko finančna podpora iz državnih sredstev okrepi položaj podjetja v primerjavi z drugimi podjetji na trgu, na katerem se trguje¹⁹. Alternativno vpliv na trgovino obstaja, kadar je vsaj mogoče, da upravičenec do podpore konkurira gospodarskim subjektom s sedežem v drugih državah članicah. Sodišči ugotavljata, da „pomoč izkrivlja konkurenco, saj krepi finančni položaj in možnosti delovanja upravičenih podjetij v razmerju do njihovih konkurentov, ki do nje niso upravičeni. Če ta učinek nastane v okviru trgovine znotraj [Unije], pomoč vpliva na to trgovino“²⁰.

Pomoč lahko vpliva na trgovino znotraj Unije, tudi če podjetje, ki prejema pomoč, skoraj vso svojo proizvodnjo izvozi iz Unije²¹. Tako je, ker bi imelo podjetje, ki prejema pomoč, konkurenčno prednost v primerjavi z drugimi podjetji v Uniji. Poleg tega je Sodišče pojasnilo, da razen v primerih, za katere veljajo pravila *de minimis*, za vpliv na trgovino ni potreben preskus pomembnosti²². To pomeni, da zadošča celo zelo majhen ali celo zgolj potencialen vpliv na trgovino²³. Vendar vpliv na trgovino ne more biti zgolj hipotetičen ali domneven, temveč ga je treba dokazati²⁴. To iz področja uporabe pravil o državni pomoči izključuje na primer ukrepe, ki imajo izključno lokalne učinke²⁵. Nazadnje, to, da je pomoč dodeljena vsem subjektom v določenem gospodarskem sektorju, ne izključuje vpliva na trgovino, saj bi upravičenci na primer prejeli nadomestilo za stroške, ki bi jih sicer imeli.

1.2. Pojem vpliva na trgovino med Severno Irsko in Unijo

Da bi pomoč vplivala na trgovino med Severno Irsko in Unijo, ni nujno, da je upravičenec v državi članici EU ali na Severnem Irskem, niti ni nujno, da je upravičenec neposredno vključen v trgovino med Severno Irsko in Unijo.

Nasprotno, za vsako pomoč, ki jo podjetju dodelijo države članice ali Združeno kraljestvo, se lahko ugotovi, da vpliva na trgovino med Severno Irsko in Unijo, če vpliva na možnosti podjetij na drugem trgu, da se ukvarjajo s tako trgovino, ali okrepi zmožnost upravičenca, da vstopi na trge Unije ali Severne Irske, če to želi²⁶. Konkretno, tudi pomoč, ki jo je Združeno

¹⁹ Zadeva 730/79, Philip Morris/Komisija, ECLI:EU:C:1980:209:1980:209, točka 11.

²⁰ Zadeva C-310/99, Italija/Komisija, ECLI:EU:C:2002:143; Zadeva T-291/11 Portovesme /Komisija, ECLI:EU:T:2014:896 in zadeva T-308/11 Eurallumina/Komisija, ECLI:EU:T:2014:894.

²¹ Zadeva C-142/87, Belgija/Komisija („Tubemeuse“), ECLI:EU:C:1990:125.

²² Zadeva T-55/99, CETM/Komisija ECLI:EU:T:2000:223, točka 86; *povzetek, točka 6*.

²³ Zadeva C-518/13, Eventech, ECLI:EU:C:2015:9; zadeva C-706/17, Achema in drugi, ECLI:EU:C:2019:407; zadeva C-659/17, Azienda Napoletana Mobilità, ECLI:EU:C:2019:633; zadeva T-578/17, a&o hostel and hotel Berlin/Komisija, ECLI:EU:T:2019:437.

²⁴ Zadeva T-728/17, Marinvest in Porting/Komisija, ECLI:EU:T:2019:325, točka 81.

²⁵ Obvestilo o pojmu državne pomoči, odstavek 196.

²⁶ Združeni zadevi C-197/11 in C-203/11, Libert in drugi, ECLI:EU:C:2013:288.

kraljestvo dodelilo podjetjem, ki se ne nahajajo na Severnem Irskem, lahko spada na področje uporabe člena 10 Protokola o Irski/Severni Irski, če je mogoče dokazati možnost vpliva na zadevno trgovino med Severno Irsko in Unijo. To se lahko zgodi zlasti, če podjetje posluje v Severni Irski ali trguje z njo, saj bi pomoč lahko zmanjšala možnosti konkurentov iz Unije za delovanje na navedenem trgu.

V pojasnitev navedenega s primeri bi se verjetno štelo, da naslednji ukrepi vplivajo na trgovino med Severno Irsko in Unijo:

- davčna shema, ki zagotavlja neposredno ali posredno korist kateremu koli podjetju, ki trguje s Severno Irsko,
- spodbude za industrijo finančnih storitev, ki bi proizvajalcem ali elektroenergetskim podjetjem, ki se ukvarjajo s trgovino med Severno Irsko in Unijo, omogočile dostop do cenejših kreditov, s čimer bi pridobili prednost pred trgovinskimi partnerji,
- pomoč proizvajalcu v težavah, če se njegovo blago prodaja v Severni Irski.

2. ČLEN 5(6) PROTOKOLA O IRSKI/SEVERNI IRSKI

Člen 5(6) Protokola o Irski/Severni Irski opredeljuje posebne ukrepe v zvezi s Protokolom o Irski/Severni Irski²⁷. Za te ukrepe, kolikor vplivajo na zadevno trgovino med Severno Irsko in Unijo (tj. blagovna menjava in veleprodajna trgovina z energijo), se uporabljajo določbe člena 10 Protokola o Irski/Severni Irski o državni pomoči.

Posledično bo Združeno kraljestvo lahko odpustilo carinski dolg ali opravilo povračilo trgovcem, kot je predvideno v členu 5(6) Protokola o Irski/Severni Irski, vendar le v skladu s pravili EU o državni pomoči. V ta namen bi bilo treba povračila, ki presegajo 200 000 EUR v treh letih (torej so nad pragom *de minimis*) priglasiti Evropski komisiji, razen če se uporablja izjema.

Evropska komisija bo pri presoji združljivosti takih ukrepov pomoči ustrezno upoštevala okoliščine v Severni Irski.²⁸

Splošne informacije o zakonodaji Unije o državni pomoči so na voljo na spletišču Evropske komisije o pravilih EU o državni pomoči (https://ec.europa.eu/competition/state_aid/overview/index_en.html). Te strani bodo po

²⁷ Povračilo dajatev na blago, vneseno na Severno Irsko, s strani Združenega kraljestva; odpust carinskega dolga za blago, vneseno na Severno Irsko, s strani Združenega kraljestva; določitev okoliščin s strani Združenega kraljestva, v katerih se za blago, za katerega se „dokaže, da ni bilo vneseno v Unijo“, carinske dajatve povrnejo, ter dodelitev nadomestila s strani Združenega kraljestva podjetjem „za izravnano učinka“ uporabe navedenih določb.

²⁸ Člen 5(6) Protokola o Irski/Severni Irski.

potrebi posodobljene z dodatnimi informacijami.

Evropska komisija
Generalni direktorat za konkurenco